Náučný chodník Vápenný vrch

Kraj:	Nitriansky
Okres:	Zlaté Moravce
Geomorfologická jednotka:	Tribeč
Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Skýcov, obecný úrad a pešo severozápadným smerom po zelenej turistickej značke, resp. štát. ceste smer Klátova Nová Ves a Bošany 1,2 km (so 70 m prevýšením)
Východisko:	Skýcov, Vápenice
Trasa:	Skýcov: Vápenice – Vápenný vrch – Vápenice
Dĺžka, prevýšenie:	2 km, prevýšenie 120 m
Čas prechodu:	1 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, peší, okružný, obojsmerný, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je vo východisku prepojená so zelenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2005

Aktuálny stav (2020): Väčšina panelov v teréne neexistuje (stojí len úvodný vo východisku). Nové panely sa pripravujú.

Textový sprievodca: Skladačka Náučný chodník Vápenný vrch (2005)

Kontakt: Obecný úrad Skýcov, Školská 294, 951 85 Skýcov

Poznámka: Náučný chodník nie je v teréne vyznačený.

Využiteľnosť pre školy

Trasa náučného chodníka je vhodná pre terénne vyučovanie ako exkurzná lokalita.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Skýcov. Vnútrohorská obec v severnej časti Tribeča severne od Zlatých Moraviec v najvyššej časti povodia Leveša pri cestnom prechode Skýcovským sedlom cez Tribeč zo Zlatých Moraviec do Partizánskeho a odbočke z neho do Bošian a Topoľčian. Prvá písomná zmienka je z roku 1293. Jej história súvisí s neďalekým hradom Hrušov. Obec osídlili osadníci, ktorí sa sem presťahovali z podhradia pre nedostatok pitnej vody. Obyvatelia sa zaoberali pálením kvalitného vápna (viac v samostatnom hesle nižšie), jeho rozvážaním po okolí, drevorubačstvom a poľnohospodárstvom, v 18. – 19. storočí bola v chotári obce – Drahožickej hute – skláreň. V 18. storočí sa obec stala majetkom grófskeho rodu Keglevičovcov a v roku 1812 Odescalchiovcov. Arthur Odescalchi, ktorý sem prišiel v roku 1861 z neďalekých Solčian, v roku 1888 povolal talianskych murárov a kamenárov a na neskorogotických základoch pôvodného opevneného renesančného zámku zo 17. storočia vybudoval pseudorománsky hrad s oblou baštou na nároží, vežou Nebojsa a vodnou priekopou s padacím mostom. V roku 1903 majetky odkúpil arcivojvoda Augustín Habsburský a pripojil ich k svojmu panstvu v Topoľčiankach, v roku 1920 zoštátnenému. Aktuálne je Odescalchiovský kaštieľ súkromným majetkom, rekonštruuje sa a nie je prístupný verejnosti. Pre silné ilegálne protifašistické hnutie počas Slovenského národného povstania a za pomoc partizánom bola obec včítane kaštieľa 16. 3. 1945 vypálená – z 232 domov zhorelo 226. Na severnom okraji obce stojí jednoloďový empírový kostol Nanebovzatia Panny Márie z roku 1809, obnovený v roku 1938.

Vápenice. Lokalita v sedle medzi vrchom Bralá a Vápenným vrchom v Tribeči povyše Skýcova pri ceste do Bošian, v ktorej sa nachádzalo v minulosti až 84 vápenných pecí. Pece na pálenie vápna pôvodne stáli na okraji Skýcova, no pre riziko požiaru ich presťahovali. Vápenec, vyťažený v oblasti Vápenného vrchu, zvážali k peciam konskými povozmi – každý týždeň do jednej pece nalámali a priviezli dva vozy suroviny, čím sa v nej vypálilo 1,5 – 1,7 t vápna. Vápno vápenkári rozvážali na predaj do vzdialenosti aj 100 km. Pálenie vápna po druhej svetovej vojne postupne zaniklo a pece časom schátrali.

Vápenný vrch (536 m n. m.). Nápadný vrch bezprostredne severozápadne nad Skýcovom v Tribeči budovaný triasovými tmavosivými gutensteinskými vápencami a sivými vrstevnatými ramsauskými dolomitmi nad nimi vo vrcholovej časti. Predstavuje izolovaný ostrov vápnitých hornín v prostredí okolitých granitoidov a iných paleozoických hornín a hojných triasových kremencov. Porastený je sekundárnym (umelým) prevažne borovicovým lesom s prímesou smrekovca opadavého. Severozápadný svah je čiastočne bezlesý so strmými bralnými časťami umožňujúcimi výhľady. V roku 2020 bola na vrchole vybudovaná nová rozhľadňa, voľne prístupná verejnosti. Z Vápenice – sedla pod

severným svahom – vedie pod vrchol krížová cesta (2017).

Hrad Hrušov. Zrúcaniny hradu južne od Skýcova na bezlesej časti vrchola kremencami budovaného vrchu **Skalka (489 m n. m.)** v Tribeči. Prvá zmienka o hrade a osade pod ním pochádza z roku 1243. Spolu s neďalekou Živánskou vežou v úzkej doline Žitavy povyše Jedľových Kostolian strážil cesty vedúce dolinou Žitavy a pozdĺž Leveša. V roku 1316 sa ho zmocnil Matúš Čák, od roku 1347 patril kráľovi a aj neskôr často menil majiteľov (o. i. Bebekovci, Verbélyovci, Rákocziovci). Hrad v roku 1504 vyhorel a v roku 1708 ho po porážke Rákocziho povstania cisárske vojská vyplienili a stal sa ruinou, pričom zároveň zanikla aj podhradská obec. Aktuálne sa rekonštruuje v rámci dobrovoľníckych aktivít.

Tribeč. Jadrové pohorie na západnom Slovensku približne medzi Partizánskym, Nitrou a Veľkým Poľom vybiehajúce k juhozápadu do Podunajskej pahorkatiny a na východe susediace s Pohronským Inovcom, Vtáčnikom a Hornonitrianskou kotlinou. Vystupuje na kontakte Karpát a Panónskej panvy pozdĺž zlomov ako hrasť. Budujú ho najmä kryštalické bridlice, granodiority, vápence, dolomity a kremence. V ústrednej časti je odkryté kryštalické jadro, kde mohutný granodioritový peň tvorí najvyššiu časť pohoria dosahujúcu Veľkým Tribečom maximálnu nadmorskú výšku 829 m. Morfologicky osobitým a ojedinelým elementom pohoria sú 400 – 600 m vysoké nápadne čnejúce „hôrky“ lemujúce jeho ústredný chrbát od východu (napr. Plieška, Dúň, Veľký Lysec, Ploská, Člnok – Hôrka – Skalka) i západu (napr. Veľká skala, Hrdovická, Háj, Tábor). Sú to kvesty, ktoré vznikli na uklonených vrstvách relatívne voči okoliu odolnejších hornín – kremencov a vápencov. Väčšinu územia porastajú dubovo-hrabové a dubové, vo vyšších polohách i bukové lesy a zväčša teplomilné rastlinné spoločenstvá so vzácnymi druhmi, napr. peniažtek slovenský, hrdobárka páchnuca, hrachor benátsky, kosatec nízky, hlaváčik jarný, poniklec veľkokvetý, ľalia zlatohlavá. Pri východnom a najmä severnom okraji sú odlesnené časti so sídlami i s rozptýleným charakterom. Väčšia časť územia s výnimkou strednej východnej časti je súčasťou Chránenej krajinnej oblasti Ponitire.

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Vápenný vrch
2. Prvý lom
3. Druhý lom
4. Tretí lom
5. Štvrtý lom
6. Rozhľadňa – Kríž
7. Piaty lom
8. Obecný lom
9. Oddychové miesto pod Skalou
10. Vyhliadkový bod nad Skalou
11. Vápenné pece

Upozornenie: V teréne stojí už len úvodný informačný panel (2020).

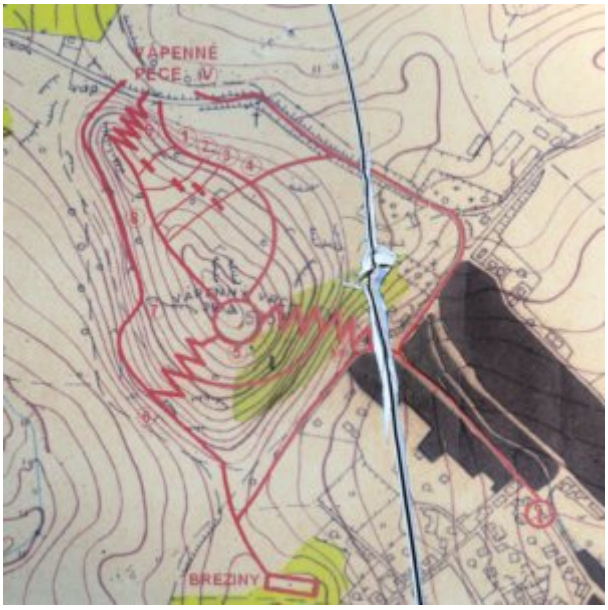

VÁPENNÉ
PECE IV
BŘEZINY

MAPY.CZ